

Motion till riksdagen 2017/18:1029

av **Désirée Pethrus (KD)**

Arktis och klimatet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arktis betydelse i klimatsammanhang bör lyftas i ökad omfattning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera pådrivande i frågan om miljöövervakning inom ramen för samarbetet i Arktiska rådet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör medverka till att utveckla metoder för att ta hand om oljespill och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom politisk styrning ge förutsättningar för långsiktighet som skapar trygghet och stöder företagens arbete för hållbar utveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på olika sätt ge ökat stöd till kommunerna för att minska klimatutsläppen och förebygga skadeverkningar till följd av klimatförändringar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av jordbruksforskningen för att utveckla förädlingstekniken inför framtidens förändrade klimat och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är tillsammans med de nordiska länderna, Ryssland, Kanada och USA en del av Arktiska rådet. De utgör de permanenta medlemmarna medan fler tillkommer som observatörer.

Länderna samverkar i rådet sedan 1987, och Sverige var ordförandeland 2011–2013. Sverige arbetade aktivt under ordförandeskapet med att få till ett striktare regelverk kring oljespill och säkerhetsfrågor.

Den senaste tiden har media lyft forskningsrapporter som talar om hur isarna runt Nordpolen smälter snabbt. Det är en allvarlig signal om att vi måste ta klimathotet på allvar. Inom 20 år kan det bli isfria somrar i Norra ishavet. För närvarande smälter isen från glaciären vid Illulisat på Grönland varje dag motsvarande mängden vatten som New York använder på ett helt år. Och isblocken som brutits loss blockerar infarten till hamnen och förhindrar förnödenheter till invånarna.

I maj 2017 ägde Arktiska rådets ministermöte rum i Fairbanks, Alaska. På mötet bekräftades Parisavtalet, vilket var välkommet. Tyvärr har USA sedan meddelat att man avser lämna Parisavtalet.

Miljön på Arktis är viktigt inte endast för de boende i regionen. Arktis står inför stora utmaningar, som inte begränsar sig till de smältande isarna som är en följd av jordens ökande medeltemperatur.

Permafrosten, som är kännetecknande för Arktis, innehåller stora mängder metan. I samband med att den tinar accelererar utsläppen av koldioxid på ett dramatiskt sätt.

Sverige har drivit frågan om utsläppsminskningar av sot (som drar till sig värme och gör att snön smälter snabbare), utarbetat rekommendationer om förebyggande av oljeutsläpp samt utvecklat ett instrument för att säkra de arktiska staternas beredskap inför och bekämpning av eventuella oljeutsläpp.

När isarna smälter har dock oron ökat för att länder ska börja utvinna olja i områden som inte klarar att ta emot oljespill. Det finns områden som är extra känsliga och bör skyddas mot oljeutvinning och annan aktivitet som kan störa.

Det är viktigt att Sverige arbetar för att skydda Arktis från oljeutsläpp. Arktis är omringat av det iskalla ishavet som saknar förmåga att absorbera olja vid ett utsläpp. Det saknas idag metoder för att sanera olja i ishavsmiljö. Därför bör ingen utvinning ske i dessa särskilt känsliga marina områden.

Vid sidan av utvinningen av olja och gas i Arktis så ökar gruvnäringen. Mineralbrytningen ger en möjlighet till fler arbetstillfällen men samtidigt riskerar enorma naturvärden och urbefolkningens livsförutsättningar att äventyras. Vi anser därför att det krävs betydligt tydligare riktlinjer för att öppna nya gruvor och att större krav ska ställas på gruvbranschen att återställa marken samt återvinna och sanera avfallet.

Det är heller inte acceptabelt att Arktis resurser utnyttjas hejdlöst av internationella företag utan någon form av motkrav på återställargaranti, skatteintäkter och arbetstillfällen. Urbefolkningens framtid och överlevnad är beroende av att vi respekterar olika internationella överenskommelser som FN:s konvention om ursprungsbefolkningars rättigheter. Ursprungsbefolkningen i olika länder hänvisas ofta av regeringar att själva förhandla med företagen, vilket starkt kan ifrågasättas inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt.

Ska vi lyckas hejda klimatförändringarna samtidigt som vi ger ursprungsbefolkningen möjlighet att leva och verka i de arktiska områdena, krävs ökade miljöinsatser i Arktis och dialog med ursprungsbefolkningen för att säkerställa ett hållbart nyttjande av naturresurser som fisk och mineraler.

I Arktiska rådet innehas ordförandeklubban av Finland. Det är viktigt att den svenska regeringen agerar pådrivande i arbetet så att dessa frågor följs upp.

Sverige bör också vara pådrivande för frågan om miljöövervakning inom ramen för samarbetet i Arktiska rådet. Oljeutvinning i Arktis är ett hot mot vår miljö och har stor påverkan på närmiljön i havet men också globalt när sot gör att värmen stiger, isen smälter och temperaturen ökar globalt.

Sverige bör med anledning av den oljeutvinning som idag ändå sker medverka till att utveckla metoder för att ta hand om oljespill.

Enligt World Economic Forums riskrapport för 2017 är fyra av de fem globala risker som toppar listan kopplade till klimatfrågan. Dessa risker påverkar vår ekonomiska tillväxt och världens stabilitet. Klimatfrågan är en rättvisefråga och är starkt kopplad till världens ekonomiska och politiska läge.

Företagen går numera före politiken i klimatarbetet. De har redan insett att deras överlevnad som företag bygger på att ligga i framkant. Vi har företag med högt ställda hållbarhetsmål där innovation är en drivkraft som också bidrar till ökad lönsamhet. Företagen vet att hållbarhet och miljöinsikt bidrar till affärsnytta. Alla vi människor är konsumenter men samtidigt också väljare.

Idag arbetar många länder för att nå tvågradersmålet. Det kan handla om beslut om förenklingar för omställning till förnybar energi och förenklingar för elektrifiering inom transportsektorn. EU driver på för ökad energieffektivisering. Idag sker prissättning av koldioxidutsläpp och tekniken inom bilindustrin pågår för att minska utsläpp, allt fler marknadsför klimatsnåla bilar och fler laddstationer utvecklas för elbilar. El- och kraftindustrin investerar alltmer i förnybar energi. Mycket pågår i rätt riktning, men det krävs ännu mer. Och här har regeringen ett viktigt uppdrag att driva på utvecklingen.

Vi kan nu skönja en kursändring i dagens investeringsflöden mot energieffektivisering och ny teknik med låga utsläpp. Detta visar att politisk styrning och långsiktighet skapar trygghet som stödjer företagarnas arbete.

Under en hearing här i riksdagshuset, som Kristdemokraterna bjöd in till, med temat ”Ett år efter Paris” fick vi höra att genom att använda svensktillverkat stål, som till allra största delen är gjort ur återvunnet material, minskar koldioxidutsläppen med 90 procent.

Här skulle vi kunna kapa koldioxidutsläppen rejält om vi kunde komma bort från att använda kol som reduktionsmedel i järnframställningen. Om vi kan få tillgång till tillräckligt med klimatneutral energi skulle vätgas kunna användas som reduktionsmedel i stället.

Sverige har god tillgång till ren energi. Om vi kunde ligga i framkant när det gäller klimatneutral järnframställning så vore det fantastiskt för svensk stålindustri. Att ställa krav på klimatneutralt stål i offentliga projekt, till exempel järnvägar, vore ett sätt att påskynda utvecklingen.

Kristdemokraterna har alltid haft hållbarhetsfrågorna centralt. I vår ideologi utgör förvaltarskapstanken en grundbult. Vi ska lämna över en bra värld till våra barn och barnbarn. Att konsumera och överkonsumera för att lämna över en ”miljösuld” till kommande generationer är inte acceptabelt.

Sverige behöver planera för klimatförändringar. Det behövs en beredskap för att klara akuta kriser i form av översvämningar, skred och vattenbrist. Det behövs också en anpassning av jord- och skogsbruk till det förändrade klimatet. Till exempel genom att man i skogsbruket anpassar gallring och byter trädslag från gran och tall till lövträd som klarar ett mildare klimat¹.

Förra året blev problemen med vattenbristen på Öland akut. De 25 000 invånarnas vattenförsörjning försvann helt eller delvis på grund av låga grundvattennivåer över hela ön. Mjolk- och köttbönderna behövde akut vatten till de 63 000 nötdjuren. Tankbilar

---

¹ <http://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/future-forests/publikationer/future-forests-rapport/svenskt-skogsbruk-moter-klimatforandringar/>.

med vatten körde dygnet runt från fastlandet till Öland. De bägge Ölandskommunerna blev tvungna att totalt lägga ut 150 miljoner kronor för att rädda vattentillgången på ön. Summan är jämförbar med att kommunerna i Stockholms län plötsligt skulle få en oväntad utgift på 13 miljarder kronor. Kommunerna har en viktig uppgift att minska klimatutsläppen och att förebygga skadeverkningar till följd av klimatförändringar. Regeringen bör ge ökat stöd till kommunerna för att arbeta med dessa frågor.

När klimatzonerna rör sig ändras förutsättningarna för olika grödor. Tyvärr finns det idag otillräcklig forskning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Här vill vi kristdemokrater se en riktad forskningssatsning. Jordbruksforskningen behövs för att utveckla förädlingstekniken så att vi kan få fram nya grödor, med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och för att minska behovet av bekämpningsmedel.

Den samsyn som politikerna hade i Miljösålsberedningen var viktig. En gemensam syn på klimatutmaningen är också en viktig signal för företagen. Många kommuner ligger före rikspolitiken och driver oss framåt. Sverige har all anledning att fortsätta vara ledande i klimatfrågan. Jag hoppas att regeringen ser till att ta tillvara potentialen som finns hos både företagare och politiker i Sverige.

Arktis betydelse för klimatutmaningen påpekas sällan men måste aktualiseras. Besluten i Arktiska rådet är viktiga för Sverige som där kan påverka framtiden för vår gemensamma miljö.

Désirée Pethrus (KD)